

DIVADLO POSTMODERNÍ A POSTDRAMATICKÉ

**Vývojové trendy v divadle
na konci 20. a na počátku 21. stol.**

MODERNA / termín, užití

- termín „moderna“ se používá v různých oblastech – historie, politika, umění...
- moderna = převrat ve všech oblastech života
- časové zařazení – různé možnosti a varianty:
 - *pro oblast duchovního života*: s nástupem renesance (od 15. stol.)
 - *pro oblast ekonomickou*: s počátkem industrializace (polovina 18. stol.)
 - *pro oblast politiky*: Francouzská buržoazní revoluce (konec 18. stol.)
 - *pro oblast literatury, výtvarného umění, divadla atd.*: od konce 19. stol. (po r. 1890, trvá zhruba do 70. let 20. století)

MODERNA /původ slova, význam

- původ slova
 - modernus (lat.) = nový, novodobý, současný

MODERNA V LITEARTUŘE

- konec 19. a začátek 20. stol.
- vliv kvantové teorie (Max Planck), učení o výkladu snů (Sigmund Freud), teorie relativity (Albert Einstein) aj.
- zásadně se mění obraz (vnímání) světa

MODERNA V LITERATUŘE / Směry

- **naturalismus**
- **expresionismus**
- **Vídeňská moderna**
- **dekadence**

- *„Modernost je to, co pomíjí, mizí, co je nahodilé, je to polovina umění, jehož druhou polovinou je to, co je věčné a neměnné.“ (Charles Baudelaire)*

MODERNA VE VÝTVARNÉM UMĚNÍ

- **fauvismus**
- **dadaismus**
- **kubismus**
- **futurismus**
- **expresionismus**
- **klasická moderna**
 - cca od r. 1914 do poloviny 20. stol.
 - Henri Matisse
 - Pablo Picasso
 - Marc Chagall
 - Vasilij Kandinskij

MODERNA – FAUVISMUS

Rousseau: Hladový lev // Kirchner: Marzella

MODERNA – DADA

Marcel Duchamp: Fontána (1917)

- Ready made – všední konkrétní předmět z běžného života traktovaný umělcem jako umělecké dílo

MODERNA

ARCHITEKTURA - funkcionalismus

- Le Corbusier (architekt)
- Ludwig Mies van der Rohe (architekt)
vila Tugendhat v Brně

MODERNA / Funkcionalismus

„Ornament je zločin.“

Adolf Loos

- „Dekorace je primitivní a smyslné povahy, stejně jako barva, a hodí se pouze pro nižší třídy, sedláky a divochy.“

Le Corbusier

LE CORBUSIER Berlín / Ronchamp

POSTMODERNA / původ a význam slova

- **post** (*lat.*) = **po**
- **postmoderna**
 - *obecně* – stav západní společnosti, kultury a umění „po“ moderně
 - *specificky* - politicko-vědecko-umělecký směr, který se obrací proti institucím, metodám, pojmům a základním tezím moderny

POSTMODERNA

- kritizuje inovační úsilí moderny
- považuje modernu za obvyklou a automatizovanou
- obviňuje modernu z nelegitimní nadvlády totalitního principu (rysy despotie)
- označuje modernu za jednorozměrnou

POSTMODERNA

- nabízí množství stejně oprávněných a vedle sebe koexistujících perspektiv (relativismus)
- prosazuje princip otevřenosti umění

POSTMODERNA

- časové zařazení
 - běžně se za počátek postmoderny považuje konec 70. let 20. století

POSTMODERNA / prvky a znaky

- odmítnutí principu rozumu (racionality) – to odmítala už i moderna
- nová orientace na aspekty lidské afektivity a emocionality

POSTDRAMATICKÉ DIVADLO

- neдрží se už dramatického textu jako hlavního prvku divadelní inscenace
- tvůrci postdramatického divadla budují estetiku divadelního představení na situacích, které uvádějí dramatický text do speciálního vztahu k materiálnímu dění na jevišti
- cílem je dosáhnout u diváka odpovídající vnímání

POSTDRAMATICKÉ DIVADLO

- dramatický text už není inscenován, tvůrci se snaží docílit u diváků patřičný účinek prostřednictvím prostorových, vizuálních a zvukových znaků
- postdramatické divadlo nezná iluzívnost
- v centru pozornosti je inscenace jako komunikační proces mezi hercem a publikem
- samovytváření a samoudržování systému (divadelní komunikace)

POSTDRAMATICKÉ DIVADLO

- pojem „postdramatické divadlo“ nelze jednoznačně definovat – mnohovrstevnatost významů
- „postdramatický text“
 - nevykazuje základní strukturu dramatických textů
 - chybí postavy
 - zápletka
 - konflikty
 - atd.

POSTDRAMATICKÉ DIVADLO / představitelé

- The Living Theatre
- Robert Wilson *režisér*
- Sarah Kane *autorka*
- Martin Crimp *autor*
- Elfriede Jelinek *autorka*
- Heiner Müller *autor, režisér*

POSTDRAMATICKÉ DIVADLO

představitelé

- Frank Castorf *režisér, Volksbühne Berlin*
- Sebastian Hartmann *režisér, Burgtheater Wien*
- Christoph Marthaler *režisér*
- She She Pop *skupina*
- Rimini Protokoll *skupina*